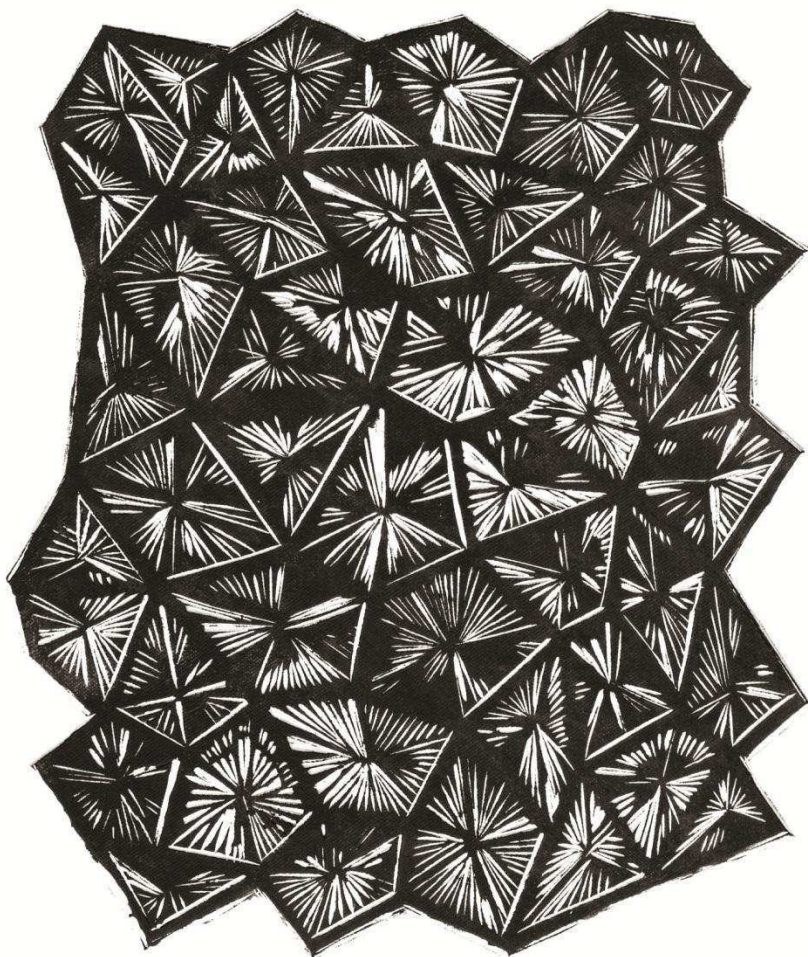


BRNEŇNSKY' EVANGELICKY' MEŠIČ'NIK

9/2011



SETKAVANI'

EVANGELICKÁ CÍRKEV V BRNĚ



Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně I

Betlémský kostel a kostel J. A. Komenského (Červený kostel)
Opletalova 6, 602 00 Brno, tel: 542 211 453, 542 210 332
email: ccebrno1@atlas.cz, <http://www.cervenykostel.cz>
kazatelé: Jiří Gruber a Olga Tydlitátová, faráři
seniorátní faráři: Jiří Šimsa a Marta Židková
kurátor: Václav Matoulek



Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně II

Blahoslavův dům, Lidická 79, 602 00 Brno, tel: 541 212 469
email: brno-ii@evangnet.cz, <http://brno-ii.evangnet.cz>
kazatelé: Jaroslav Vítek a Ondřej Kolář, faráři
kurátor: Jaroslav Kučera



Farní sbor ČCE v Brně - Husovicích

Netušilova 26, 614 00 Brno, tel: 545 212 420
email: husovice@evangnet.cz, <http://husovice.evangnet.cz>
kazatel: Štěpán Hájek, farář
kurátor: Vladimír Zikmund



Farní sbor ČCE v Brně - Židenicích

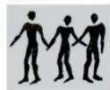
Kostel Jílkova 74, fara Konečného 8, tel: 530 324 052
email: zidenice@evangnet.cz, <http://zidenice.evangnet.cz>
kazatelé: Pavel Kašpar a Romana Špačková, faráři
kurátor: Miroslav Maňák



Diakonie ČCE – středisko v Brně

Hrnčířská 27, 602 00 Brno, tel: 549 242 279, 541 248 401
email: brno@diakoniecce.cz <http://brno.diakonie.cz>
ředitel: Jan Soběslavský

EVANGELICKÁ
AKADEMIE
BRNO



Evangelická akademie,

Vyšší odborná škola sociálně právní

Opletalova 6, tel: 542 221 741, email: vos@eabrno.cz

Střední zdravotní škola Evangelické akademie

Šimáčkova 1, 542 213 593, email: cszs@eabrno.cz,

<http://www.eabrno.cz>

ředitelka: Hana Svobodová

Setkávání – brněnský evangelický měsíčník. Ročník 2011 (XIII). Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jiří Gruber, Jaroslav Vítek. Obálka Iva Tůmová. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Doporučená cena jednotlivého čísla 12 Kč. Roční předplatné 120 Kč, sponzorské 150 Kč. Redakce: 602 00 Brno, Opletalova 6. ■|■|■|■|
Vychází 10x ročně s finanční podporou statutárního města Brna.

Podobenství o milosrdném Samařanu (Lk 10,30-37)

Jdeme a vidíme. Bohužel - někdy vidíme a selháváme. Můžete mít velký rozhled, skvělý přehled, zdravý nadhled, můžete vidět všelijaké souvislosti, a přece, když se setkáme s bezprávným, když vidíme trpícího, zaútočí na nás pokušení odvrátit zrak a vyhnout se. Tak se nám to někdy stává - odvrátíme tvář a jdeme dál jakoby nic. Je to v nás - nezastavit, když se mi to nehodí, nepomoci, když se mi nechce. Pozor na tyto naše úhybné manévry - vyhnout se problému, vyhnout se člověku znamená jít oklikou, chodit křivě. Je nám příjemnější jít si po svých, než se zdržovat s člověkem v nouzi? Pak je otázka, kam tedy vlastně pospícháme, za čím se to ženeme.

Samařan je nám příkladem nejen jako napomenutí, ale především jako posila k odvaze. Neboť ono zastavení se s bližním a poskytnutí pomoci odvahu vyžaduje - nejen proto, že lupič je třeba ještě nablízku a může majznout přes hlavu i tebe, ale taky proto, že většinou platí - jak říká přísloví - pro dobrotu na žebrotu. Ono to člověka většinou něco stojí a nějak se při tom zamaže či do něčeho zaplete. Samařan tu odvahu má. Je pohnut soucitem, koná milosrdenství a v tu chvíli nepřemýšlí o rizicích svého počínání. Vidí a koná.

Kdoví, co to vlastně bylo za chlapíka. Do chrámu asi moc nechodil, byl to přece Samařan. Ale prokázal milosrdenství, o to jde. Stal se bližním potřebnému, a proto nám ho Ježíš dává za příklad: Ty jdi a jednej také tak.

A co je zajímavé: druhého dne, když to všechno zařídí, pokračuje Samařan ve své cestě. Prokazovat milosrdenství tedy neznamená všechno ostatní zrušit, stát se Samaritánem z povolání. Ne. Na svých cestách životem, které jste si zvolili, náhodou potkáváte potřebné. Když jim neuhnete, pomůžete jim. A pak pokračujete dál za svým. Takže - klidně studujte svou školu, vzdělávejte se ve svém oboru, podnikejte, obchodujte, konejte své zaměstnání a dobře se bavte - ale když přijde ta chvíle, že spatříte člověka v nouzi, buďte stateční, neodvráťte tvář, neuhněte. Zastavte se na své cestě, nelitujte času ani peněz, skočte se k trpícímu, prokažte milosrdenství. A pak zase pokračujte dál.

Naše studium či práce či zábava nesmí z nás udělat lidi lhostejné a vyhýbavé. Bojujme proti otupělosti, proti odcizení. Vždyť jde o to, být někomu bližním, pomoci tomu, kdo pomoc potřebuje. Nejsilnější povzbuzení máme nakonec v Kristu samotném: on nemoci naše vzal a bolesti naše vlastní on nesl. Není lhostejný, nebudme ani my.

Štěpán Hájek

Ilustrace na obálce: Iva Tůmová - Z interiéru kostela v Židenicích.

Návštěva celocírkevního kantora br. Ladislava Moravetze v Brně I

Ve dnech 10. a 11. září navštívil náš sbor celocírkevní kantor bratr Ladislav Moravetz. Během své návštěvy se setkal s našimi varhaníky a zpěváky sboru Cantate Domino, v neděli nás inspirujícím způsobem doprovodil varhanní hrou při bohoslužbách a s jeho pomocí jsme také během bohoslužeb zpívali jednu novou a jednu málo známou píseň z Evangelického zpěvníku. Z nedělního svátečního setkání s tímto vynikajícím hudebníkem přinášíme svědectví jedné z pravidelných účastnic bohoslužeb:

Jsem myš a bydlím ve varhanách. Můj život je všední, plyne od drobku k drobku, od úsvitu k soumraku, jeden klidný den jako druhý. Jako každý sedmý úsvit i ten dnešní je jiný, slyším zvuky, které mě plaší, skřípání brány a rytmus kroků lidí, kteří přicházejí, rozmlouvají, ruší klidná zákoutí chrámu. Průvan rozhání teplé závěje prachu, zvuky dolehnou do míst jinak tichých. Jeden hlas se nese zvučně pod chrámovou klenbou, ostatní mu odpovídají. Na kruchtě šustí notový papír, má obvyklá místa jsou v tu chvíli nebezpečná, skrývám se ve skulinách mezi píšťalami a slyším svůj zrychlený dech. Potom se rozezná trouby a trubky, jako polnice nařikavě a vznešeně se nese melodie. Tisknu se ke studenému kameni a chvění zvuku cítím ve všech kostech. Pod klenbu se zpožděním doléhá hlas sboru, s naléhavou přímostí dohání předzpěváka.

V tu dobu cítím, že v lidském údělu je mnoho bolestného i radostného, co nezná můj myší svět, před čím se chci schovat, a zároveň nemůžu odolat vábení zpěvu, které proniká každým nádechem, každou skulinou, každým kamenem. Je to příběh lidí, je mi vzdálený a přece ho znám a toužím se jím taky nechat unést.

A pak najednou se nástroj, který je mým bytem a útočištěm, změní v orchestr. Nečekané jsou zvuky saxofonu, klarinetu, houslí a bubínků a tympánů, to všechno slyším, jak se zmocňuje melodie, rozráží prostor, pulsuje chrámovou síní. Zaplavuje mě radost a touha, dýchám s tím rytmem a v každém chlupu na mém těle se tetelí život, i v mém těle, v tom nejmenším z tvorečků, kteří patří na tento svět.

Jsem myší ve varhanách, a příště chci být myší ve varhanách kantora Moravetze.

Myš domácí (Mus musculus)

Basilejští v Brně

Jako každý lichý rok, i letos jsme se ve sboru Brno I těšili na návštěvu basilejských. V pátek 23. září před polednem jsme na nádraží uvítali osm členů Francouzské reformované církve v Basileji. Po výborném guláši na faře jsme naše hosty provedli centrem města, vystoupali na Špilberk a ukázali jim kasemata.

Prvním bodem sobotního výletu byla návštěva Památníku Bible Kralické v Kralicích. Mladá průvodkyně nás nadšeně zavedla do reálií tiskárny i situace Jednoty bratrské v 16. a 17. století, podívali jsme se i do sklepa tvrže a kostelíku se zachovanými biblickými verši na bílých stěnách. Potom jsme se přesunuli na slavkovská bojiště. Stáli jsme na vrchu Žuráň, odkud v roce 1805 Napoleon řídil bitvu, obešli jsme i Mohyly míru na Prateckém návrší. Po obědě v restauraci Rohlenka nás čekala prohlídka keramické dílny Karla Hanáka v Násedlovicích. Dozvěděli jsme se něco z historie a technologie habánské keramiky, viděli talíře a další výrobky v různých stadiích svého zrodu. Vedle tradičních lidových ornamentů autor na objednávku maluje i talíře s renesančními italskými náměty.



V neděli dopoledne jsme se sešli v Červeném kostele. Protože v současné době má basilejský sbor jen jednoho faráře, který musel zůstat v Basileji, bohoslužby vedla farářka Olga Tydlitátová s pomocí basilejských laiků. Po společném obědě na faře jsme našim hostům ukázali ještě Betlémský kostel na Pellicově a prohlédli si secesní vilu, kterou pro sebe navrhl významný architekt Dušan Jurkovič. V podvečer jsme se s našimi hosty rozloučili na nádraží.

Celé tři dny za nádherného teplého babího léta se vydařily, díky patří zejména farářce Olze Tydlitátové a kurátoru Václavu Matouškovi za přípravu programu a sestřím z křesťanské služby za výborná jídla.

Jan Franců

Téměř prázdninový Blažkov

Již tradičně, ale vzhledem k televiznímu přenosu trochu později než obvykle, jsme strávili rodinný víkend na Blažkově. Sešlo se nás celkem 20 dospělých a 19 dětí ze sboru Brno II. Dorazili jsme v pátek 17. června k večeru. Po příjezdu a ubytování jsme rozdělali oheň, na kterém jsme si opekli buřty či klobásy. Počasí nám zatím přálo, a tak jsme chvíli poseděli u ohně a

společně si zaspívali. V sobotu jsme se probudili do krásného dne. Po snídani jsme se rozdělili do několika skupin. Děti pod vedením sestry vikářky absolvovaly různé hry a také nezbytný fotbalík, kterého se účastnili i mnozí dospělí. Další skupina pod vedením Petra Sochy zajišťovala zprovoznění tábora před sezónou (tzv. přípravák). Sundávaly se okenice, nasazovala se a myla okna, zprovoznila se koryta u jídelny apod. Třetí a neméně důležitá skupina pod vedením Pepy se jala uvařit oběd, abychom netrpěli hladem. Po velmi dobrém obědě jsme se společně vydali na výlet do Habří. Vyrazili jsme přes Strážek a Mitrov, kde jsme prolezli zříceninu hradu. Když jsme dorazili do Habří, v němž jsme se občerstvili v příjemné restauraci, začalo se zatahovat a cestou zpět nám už pořádně pršelo. Blažkov bez deště by asi nebyl ten pravý. Po večeři měla připravený program sestra vikářka, která nás seznámila s tím, jak probíhá vikariát a co vše obnáší. Bylo to velmi zajímavé. Večer jsme zpívali a povídali, někteří to protáhli až do rozednění.



Po nedělní snídani jsme vyrazili směr Blažkov, kde proběhly v místní modlitebně bohoslužby, jež připravil náš farář Ondřej Kolář. Cestou zpět do tábora jsme si užívali pěkného počasí. Po vynikajícím obědě jsme ještě chvíli poseděli u kávy. A pak už nás čekal už jen úklid a cesta domů. Myslím, že se naše setkání vydařilo a že se všichni těší na to další v příštím roce.

René Pikna

Cesta do holandského Apeldoornu

Brzo ráno ve čtvrtek 2. září se před Blahoslavovým domem sešli účastníci sborového zájezdu do Holandska. Celkem se za našimi přáteli vypravila čtyři auta, obsazená 24 pasažéry. Tato cesta nebyla první. Už od roku 1988 se s apeldoornským sborem vzájemně navštěvujeme. Někdo jel letos poprvé, někdo už v Holandsku byl, ale všichni se asi těšili stejně.

Po dlouhé cestě jsme konečně dorazili ke kostelu Goede Herder, česky Dobrého pastýře, kde jsme se s místními přivítali. Chvilku jsme si povídali, ale pak už si nás naši hostitelé odvedli do svých domovů.

V pátek dopoledne jsme společně navštívili nedaleký skanzen. Myslím, že se všem líbil. Viděli jsme vlastně celé Holandsko v jednom jediném dni. Po prohlídce jsme se vrátili zpět na vydatnou večeři. Večer jsme šli spolu s mládeží na bowling.

V sobotu pro nás měly připravený program „naše“ rodiny. My jsme se šli podívat do opicí ZOO. Zážitek to byl opravdu skvělý. Všude kolem nás pobíhaly bez jakéhokoli omezení malé i větší opičky. Odpoledne jsme navštívili apeldoornský hudební festival – a jak jinak než na vodě. Poslechli jsme si tu holandské písničky, povozili se na lodičkách a potom se pěšky vydali zpět do kostela na večeři. Po jídle nastalo předávání darů. Ty byly vskutku netypické – vyměnili jsme si paškály. Příště už jen můžeme soutěžit, kdo dá komu vyšší.

V neděli ráno jsme se opět všichni sešli v kostele na bohoslužbě, která byla opravdu dlouhá. Zpíval při ní sbor, kázání bylo (naštěstí) dvojjazyčné a vysluhovala se Večeře Páně. Naše sestra farářka se také aktivně zapojila do bohoslužeb, a to čtením a přímluvnou modlitbou v českém jazyce. Úplně na závěr jsme zazpívali píseň Buď Tobě sláva, a to každý ve své mateřštině. Po kávě a čaji jsme se rozloučili a vydali se zpět směr Brno.

Domnívám se, že se toto setkání všem líbilo, a věřím, že za dva roky přivítáme naše přátele u nás v Blahoslaváčku.



Marie Píknová

Osová Bítýška 2011

Rok se sešel s rokem a rodiny s dětmi (nejen) z Blahoslavova domu vyjely z Brna na třetí víkend v září do Osově Bítýšky. Bylo to už počtvrté. V tamní katolické farnosti je dům (stará fara) nazvaný MAMRE – to je „místo setkání Abrahama s Bohem“. Je to velice příjemný prostor, členitý a zajímavě řešený. Ubytovat se zde dá 30-40 osob. Páteční večer byl tradičně s opékáním buřtíků, písničkami s kytarou a klábosením. Dětem se spát nechtělo, a tak jsme se s Robi Mahelem vydali prostřednictvím obrázků do Ugandy. Nakonec děti odpadly, takže dospěláci mohli diskutovat do noci...rána...

Sobotní dopoledne jsme nikam nespěchali. Dětem připravily Saša a Maruška různé soutěžení s využitím místní herny se stolním tenisem a fotbalem. Ostatní se věnovali sobě, přátelům a hlavně přípravě oběda. Při této činnosti se kromě vaření probere spousta věcí. Počasí bylo baboletní, a tak odpolední vycházka zpestřila program. Šli jsme okruhem přes ořechovskou hospůdku a cestou měli děti ještě nějaké úkoly. Švestky při cestě nezůstaly bez povšimnutí.

Vyvětrání a příjemně unavení jsme si pochutnali na večeři. Na sobotní večer jsme měli pozvaného hosta z Nového Města na Moravě RNDr. Mgr. Vojtěcha Hroudu Ph.D., který slouží jako pastorační pracovník v nemocnici. Vyprávěl nám o své práci, o vzájemném zvykání si na sebe s lékaři, sestrami i pacienty. O důležitosti být k dispozici nejen nemocným, ale také jejich rodinám. Děti mezitím s chutí zhlédli film Mikulášovy patálie, promítnutý přes notebook.

Nedělní bohoslužby se tradičně konaly v kapli, která je přímo v budově. Je to místnost nevelká, ale moc pěkně zařízená. Kázání měla sestra farářka Saša Hauserová a za doprovodu kláves, kytar a bubínku jsme si zazpívali.

Místní farnost měla v tu neděli tzv. farní den. Spočíval v tom, že od rána se na dvoře opékalo maso, chystaly se stoly, lavice atd. Trochu s rozpaky jsme očekávali čas po obědě, kdy akce měla začít. Nevěděli jsme, zda nebudeme moc překážet dění, ale ukázalo se, že jejich organizace je promyšlená. Vše se odehrávalo venku – také díky pěknému počasí, a někteří jedinci z našich řad se s místními družili a diskutovali. A protože i místní farnost má zřejmě hodně chlapců (měli připravené různé meče, kyje a sekery obalené molitanem), proběhla na hřišti bitva katolíků proti evangelíkům. Dlužno dodat, že v další bitvě už stáli všichni bok po boku. Také velký funkční katapult, který místní uvedli do provozu, se setkal s obrovským ohlasem.

Prostě tento nedělní den neměl chybu a spolu s celým víkendem naplnil smysl a účel domu Mamre. Všichni jsme se spolu navzájem jistě setkali s Bohem. Děkujeme a za rok na shledanou!

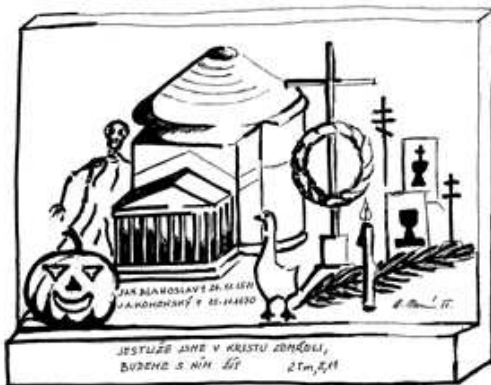
Pavla Potočková

VÍRA A TRADICE

Listopad

Už český název tohoto měsíce na nás působí poněkud tísňivě, časté deště, sychravé počasí, někdy už napadne první sníh, a tak si připomínáme, zvláště my starší, podzim života a blížící se uzavření toho, co jsme na zemi, ať už hezkého nebo ne moc radostného, prožili.

Listopad je poslední měsíc v církevním roce. Neděle jsou označeny jako 20. po sv.Trojici (letos 6. 11.), 21. (13. 11.) a 22. (20.11.) po sv.Trojici, tentokrát je poslední v církevním roce. A poslední listopadová neděle, tentokrát 27.11., je už první nedělí adventní, která je začátkem církevního roku. Tak se



dostáváme téměř k uzavření církevního roku, který se liší od občanského už i začátkem a koncem.

Dva první listopadové dny patří ke svátkům s lidovým názvem Dušičky. My je sice jako církevní svátky nesvětíme a následující teologický výklad nepřijímáme, ale jejich rozšíření, alespoň po vnější stránce, je i mezi evangelíky nepopíratelné. Projevují se návštěvou hřbitovů a zdobením hrobů našich

zemřelých. Podle teologie největší křesťanské církve je den 1. listopadu Všech svatých vzpomínkovou slavností na zemřelé, kteří již dosáhli věčné blaženosti, a 2. listopad je vzpomínkou na všechny ty zemřelé - Dušičky, jejichž duše ještě pobývají v očistci. V sekulárním kalendáři je to Památka zesnulých, jinak to nejde, protože se všeho už dávno chopila komerce (jako Vánoce), tentokrát prodejem svící, kytcí a věnců.

Na druhé straně je nutné asi také povědět, že některé rodiny už žádné hroby nemají, ubývá jakýchkoliv rozloučení (ve velkých městech zvláště církevních), pohřbů nebo kremací, jichž se neúčastní ani nejbližší, a rozšiřuje se stále více rozptýl popela zemřelých, pokud si příbuzní urnu vyzvednou. Jde o přerod tradic, o zapomínání na ty, někdy už za jejich života, kteří nás většinou s láskou vychovali. Bloudili jsme s kamarádem po Ústředním hřbitově s kytkami z kremace jeho otce, málem jsme to vzdali, ale pak jsme hrob jeho maminky přece jen našli.

Každé svátky mají své kořeny, a ty dva dny 1. a 2. listopadu vycházejí nejméně ze dvou tradic - keltské a římské. Na našem území žili Keltové už ve 4. nebo 5. století a v dalších staletích se začali prolínat se Slovy a přebírat také zvyky. Keltové slavili v noci z 31. října na 1. listopad nový rok - Samhain. Byl to přelom letního a zimního období a hlavní svátek zesnulých. Tehdy existovala představa, že se mezi živé mohou vplétat také mrtví, lidé se báli a vycházeli z domu až druhý den ráno. Tady je pravděpodobně původ svátku Halloween. Pochází z Irska, kde žili také Keltové, a slaví se v USA, Velké Británii, Kanadě, Austrálii, a nesměle se prolamuje i do našich měst vydlanými dýněmi v zahrádkách a předzahrádkách, uvnitř se svíčkami, a už i také dětskými školními karnevaly. V anglosaském světě se v noci z 31. 10. na 1. 11. zdobí prostranství a zahrady osvětlenými dýněmi, dospělí a děti chodí v maskách, mají strašit a tak zesměšňovat původní lidský strach.

Některé prameny říkají, že o svátku Samhain, na rozhraní keltského roku, se prý prolíná svět živých a mrtvých. Keltové zapalovali ohně, aby se duše mrtvých mohly ohřát a strávit noc se svými pozůstalými. Z toho snad vyplývá současná tradice zapalování svíček na hrobech našich blízkých pro symbolické přiblížení mrtvých a živých, nebo přinášení svící na místa většinou tragicky

zahynulých nebo zavražděných. V dávných dobách se peklo pečivo „dušičky“, jímž byli obdarováváni chudobní.

Svátek Všech svatých má také římské kořeny, původně to byla památka všech mučedníků. Svátek souvisí s vysvěcením Pantheonu v Římě, ten byl původně antickým chrámem z roku 27, současná podoba je po požáru a obnově z let 118 -125. V roce 609 zasvětil papež Bonifác IV. tento původní pohanský chrám kultu Panny a Všech svatých mučedníků, pohřbívali tam významné osobnosti. Tato památka se postupně rozšířila do dalších zemí. Svátek Všech svatých nařídil papež Řehoř IV. pro celou církev roku 835.

2. listopad je svátkem těch, kteří jsou ještě v očistci, proto byly a jsou konány zádušní mše i na hrobech a modlitby za mrtvé. Základ je ve starozákonních apokryfech 2.Mk 12,31-45. Benediktýnský opat Odillo z Cluny zavedl tento svátek r. 998, aniž by tušil, jak se ujme. Podobné zvyky, kromě neokázalé péče o hroby předků, evangelíci nesdílejí.

8. listopadu 1620 je výročí porážky českého stavovského povstání, známé jako bitva na Bílé hoře, vojsky Katolické ligy a Ferdinanda II. Je to začátek třicetileté války a také začátek protireformace proti tehdy evangelické většině.

11. listopadu je svátek Martina. V tento den se konají svatomartinské hody, které nařídil císař Josef II. v roce 1787, aby byla omezena jiná posvícení, kterých bylo množství. Hody na Martina se rozšířily po celé zemi i v evangelických obcích, včetně tradiční martinské husy. V tento den byla vyplácena po roční službě čeledí, odcházela jinam nebo obnovovala smlouvu.

Ještě si můžeme připomenout listopadová výročí některých evangelických osobností.

10. listopadu 1483 se narodil Martin Luther, 15. listopadu 1670 zemřel bratrský biskup Jan Ámos Komenský a 24. listopadu 1571 zemřel ivančický biskup Jan Blahoslav.

Vznik Československé republiky, jak jsem už posledně naznačil, určitě urychlil některá církevní dění. 17. a 18. prosince se ještě v roce 1918 sloučily dvě reformační církve (augsburská a helvetská) v Čechách a na Moravě, prvním synodním seniorem byl Josef Souček. Na Slovensku k něčemu podobnému nedošlo, pravděpodobně pro různou národnost obou vyznání, kdy luterány byli Slováci a reformovanými většinou Maďaři. Kolem vzniku ČSR mohutnělo přestupové a výstupové hnutí z římskokatolické církve, která byla v naprosté většině (nyní má, po období socialismu a po více než dvacetiletí svobody, tři miliony členů). Nejvíce nových členů získala Církev československá husitská, která vznikla 8. ledna 1920 a dosáhla později až jednoho milionu členů (dnes necelých 100 tisíc); vycházela z katolického modernismu, v minulých letech proběhly některé změny v církevním učení. V čele stál první patriarcha Karel Farský. Část členů se v polovině 20. let spolu s biskupem Gorazdem odtrhla a založila pravoslavnou církev. Přestupovým hnutím byla posílena i ČCE, nejvíce na Plzeňsku, v té době měla více než 300 tisíc členů (dnes něco přes 100 tisíc). Letošní sčítání lidu nám ukáže aktuální počet členů, ale víra je přece jen něco jiného než statistika.

Jiří Novák

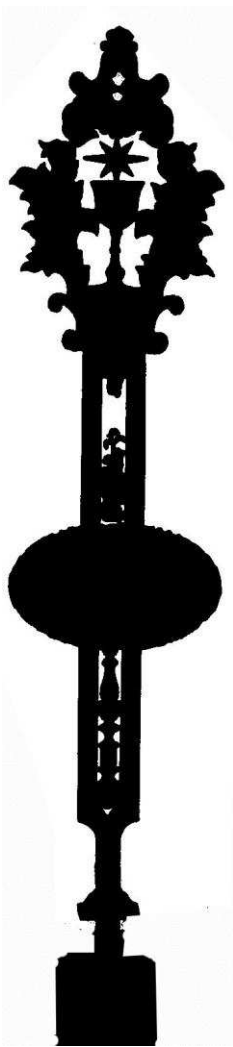
„Nekříž“

K tolerančním modlitebnám, které patří v naší církvi k nejmilejším a nejhodnotnějším stavbám, přicházíme obvykle přes evangelický hřbitov. Často byl založen zároveň s modlitebnou, brzy po roce 1781. Hřbitovy jsou dodnes funkční a jejich stáří už na nich není znát. Jak asi vypadaly v době toleranční? „Prosté rovy bez náhrobků...“, dočítáme se ve Velké Lhotě na Valašsku. Později byly osazovány kamenné desky, nápadně podobné náhrobkům židovským. Dodnes nás oslovuje hloubka vytesaných biblických veršů, které pokrývaly desky mnohdy i z obou stran. Návštěvník, čtoucí jednotlivé stély, nacházel útěchu, povzbuzení, cítil naději a pevnou víru pozůstalých.

Co když ale na kamenný náhrobek nebyly peníze? Katolíci užili prostý dřevěný, kovaný či později litinový kříž. Ve 2. polovině 19. století „krajkové“ litinové kříže různých tvarů doslova zaplavily hřbitovy. Pro evangelíky reformovaného vyznání byl tehdy tvar kříže nepřijatelný. Co však jiného? Postupně skládáme obraz tehdejší doby z úlomků litiny v kopřivách u hřbitovní zdi, zlomených torz zarostlých travou a ze starých zažloutlých fotografií. Pokud člověk ví, co hledat, jde to snáz. Kamenná patka, dřík, tabulka, to je stejné jako u katolíků, pak ale místo kříže vinný hrozen, kalich, hvězda, paprsky, kolem ozdobné prvky seskládané z toho, co bylo po ruce. Improvizace, ale zdařilá. Nevíme, kde přesně se na Vysočině zrodil ten nápad, takto se rozloučit s blízkým – evangelíkem. Zaměstnanci evangelické víry pracovali v huti v Kadově, evangelické motivy (např. plaketa M. J. Husa) jsou doloženy z Blanska, nejbližší Blažkovu je pak slévárna ve Štěpánově nad Svatkou. Jeden z posledních „nekřížů“ dosud odolává na hřbitově ve Sněžném, torza stojí ve Veselí, v Dlouhém u Nového Města na Moravě, našli jsme je i v Budislavi u Proseče. Čtyři krásné „nekříže“ ještě se zbytkem zlacení kalicha i hvězdy skýtá expozice litiny muzea v Bystřici nad Pernštejnem. Odkud byste řekli, že jsou? Z Blažkova. Přečteme povědomá jména, biblické verše, letopočty 1863, 1864, 1866 a 1871.

Na rozdíl od některých památek, které nenávratně zanikají, litina má výhodu: stačí jediný, poslední zachovalý celistvý kus, podle kterého se zhotoví forma, a může se lít znovu, nová, třeba i početná série.

Až budeme letos v „dušičkových“ smutcích procházet hřbitovem, kéž nám tam někde mezi šedými pomníky zazáří zlatá hvězda.



Marta Procházková

„Pojďte, všechno je připraveno.“ Lk 14,15-24

Když slyším tuto větu, vybaví se mi spousta situací.

Blíží se sedmá hodina, čas koupání našich dětí. Připravím vše potřebné a pak zavolám: „Všechno je připraveno, můžete se jít koupat.“

Je první neděle v měsíci nebo nějaký církevní svátek. Slavíme večeři Páně a zazní slova pozvání: „Pojďte, všechno je připraveno.“

Je to takový zvláštní pocit, když můžeme říct, že všechno je připraveno, nachystáno, zkrátka už k tomu nejde nic dodat.

Většinou totiž známe a zažíváme ten opačný pocit, že nic není připraveno, ještě musíme spoustu věcí dodělat, nakoupit, vyrobit, uklidit, doladit. Tento pocit nedostatečnosti, nedokončenosti a nepřipravenosti zná snad každý.

Bojujeme s ním dnes a denně. Neustále vidíme to, co bychom ještě měli udělat, co bychom mohli vylepšit.

Toto krásné pozvání zaznělo z úst hostitele z Ježíšova podobenství, které Ježíš vyprávěl jednomu z hostů v domě jednoho z předních farizeů. Jeden člověk chystal velikou večeři a pozval mnoho lidí. Jídlo bylo v hrncích, pití ve džbánech, stůl prostřen, muzikanti připravení, hostitel spokojený.

Vyslal tedy svého služebníka, aby řekl pozvaným: „Pojďte, vše už je připraveno.“ Ale oni se začali vymlouvat – jeden koupil pole a musí se jít na něj podívat, druhý koupil voly a jde je vyzkoušet a třetí se oženil. Služebník se vrátil a oznámil to svému pánu. To musel být strašný pocit. Jen si to představte. Všechno je připraveno a nikdo nepřijde. Ti, pro které jste to vše chystali, o to vlastně nestojí. Nepřijdou. Omluví se. Vše je připraveno, ale naprázdno.

Když si představím, kolik energie, kolik času a vlastně i peněz musím vynaložit na přípravu nějaké hostiny či oslavy a kdyby pak nikdo nepřijel, asi by mně to bylo strašně moc líto, byla bych našťvaná a hlavně by mě popadl pocit marnosti a zhrzenosti. Asi bych také pochybovala, zda to, co jsem připravila, je dost dobré, zda já jsem dost dobrá.

A jak se zachoval hostitel z Ježíšova podobenství?

Tu se pán domu rozhněval a řekl svému služebníku: „Vyjdi rychle na náměstí a do ulic města a přiveď sem chudé, zmrzačené, slepé a chromé.“ A potom následuje ještě druhé kolo pozvání: „Vyjdi za lidmi na cesty a k ohradám a přinut' je, ať přijdou, aby se můj dům naplnil. Neboť vám pravím: Nikdo z těch mužů, kteří byli pozváni, neokusí mé večeře.“

Pán domu se rozčílil, ale večeře byla připravena. To je fakt, na kterém se nic nezměnilo, ani tím, že nikdo nepřišel. Pozvaní nebyli hodni té večeře. A tak se z pozvaných stávají nehodní, kteří promarnili jedinečnou příležitost.

Dali přednost své práci, svým koníčkům či spíše volkům a novomanželce před hostinou. Odmítli pozvání, a tak byli pozváni jiní.

Služebník vyšel na náměstí a do ulic a posbíral tam všechny žebráky a bezdomovce a hned se dům naplnil stolovníky. Ale ještě to nestačilo k úplné plnosti. Služebník byl poslán i na cesty a k ohradám, kde se to hemžilo všelijakými existencemi – tuláci, stopaři, závisláci, nemocní, zavržení, nečistí. Neměli své pole ani koně ani vztahy. Neměli asi nic moc na práci, nic konkrétního před sebou, žádné plány ani plné diáře, tak mohli přijít. Možná bylo potřeba některé trochu přitlačit, protože už ani neměli vůli někam dojít.

Večeře se konala. Dům se naplnil stolovníky.

A všechno, co bylo připraveno, dostali úplně jiní lidé, než hostitel původně očekával. Nakonec na večeři přišli pozvaní v druhém a třetím kole, kteří se potloukali po ulicích, náměstích, cestách necestách, stáli na rozcestích a možná i na scestích.

Tak to je. Všechno je připraveno. Ježíš přišel, aby nás zachránil, aby nám ukázal, co je v životě důležité. Ježíš pro nás otevřel dveře do Božího království, abychom v něm mohli slavit večeři. Ježíš zemřel na kříži, abychom my mohli žít z Boží milosti. Byl vzkříšen, přemohl smrt a nicotu, aby mohl sedět po pravici Boha Otce a vítat nás na hostině, kterou pro nás Bůh připravil. Všechno je připraveno a všichni jsme pozvaní. Záleží jen na nás, zda pozvání přijmeme, zda budeme stát o to, co pro nás Bůh připravil, zda se necháme vtáhnout do Boží radosti. Možná se budeme muset určitých věcí vzdát, nechat je běžet, obejít se bez nich, nenechat se jimi zotročit a svázat, ale stojí to za to. Pán Bůh pro nás chystá hostinu, ne práci, ale odpočinek v jeho blízkosti.

MODLITBA

Pane Ježíši, ty nás zveš trpělivě, s velikou láskou k sobě. Děkujeme ti, že dveře na tvou hostinu jsou stále otevřené. Děkujeme ti za prostřený stůl života, který před nás stavíš. Víme, že si ničím zvláštním nezasluhujeme být tvými hosty, ale pro tvou milost tomu tak je. Za to ti děkujeme. Amen.

Autorka tohoto zamyšlení je **Drahomíra Dušková Havlíčková**, od roku 2005 farářka v Hořovicích, střídavě v aktivní službě a na mateřské pauze. Dvě děti, třetí na cestě. Hořovický sbor je velmi malý, ale milý sbor. V minulosti byl čtyři roky podporovaným místem, nyní je též podporován, a sice z fondu solidarity pražského seniorátu.

Biblické hodiny

Biblické hodiny patří k nejmilejší části mé kazatelské služby. Jak jejich příprava, tak i vlastní průběh. Nedělní kázání bývá o poznání těžší. To ještě v sobotu večer kolikrát člověk neví, o čem bude kázat. Ne že by byl líný, ale Duch svatý nás někdy trochu napíná. Snad proto, abychom si nemysleli, že už to umíme. V kázání je třeba povědět aktuální Boží slovo do situace ve společnosti i ve sboru, a to se nedá naučit ani vysedět. To je milost a taky úzkost, zda nám takové slovo bude vůbec darováno.

Biblická hodina vzniká ve větším klidu a pohodě. Jejím cílem není přímé zvěstování ani potěšování ani napomínání – ale spíš bych řekl kypření půdy. Biblická hodina je příprava na slyšení Božího slova. Seznámení se situací. Rozhlédnutí se po krajině. Zmapování terénu.

Proč vlastně potřebujeme biblické hodiny? Protože Boží slovo nemáme v bibli v hotové bezprostřední podobě. Bible není Korán, kde je všechno dané a uzavřené. Hospodinovo i Ježíšovo slovo je třeba v bibli hledat a objevovat. A to dá práci. Mimo jiné i odbornou. Teologickou, historickou a literární.

Boží slovo totiž není v bibli v universální a bezčasové podobě. Je to svědectví o Božím slovu tehdy a tam. Je to Boží slovo, které bylo živé a platné v určité dějinné situaci a nelze je automaticky ocitovat tady a teď a komu se nám zachce. A přece je to Boží slovo, které nám bylo dáno a kterému můžeme s vděčností a bázní naslouchat. Musíme si ho však převést do současných vztahů, pohybů a společenských poměrů.

Bible se podobá albu plnému zažloutlých portrétů lidí, které je třeba pojmenovat a přiřadit k nim konkrétní příběhy. Bible je jako černobílý snímek, kterému chybí barvy. Němý film, kterému je třeba dát zvuk. A my jsme schopni ten směr pohybu, odstíny barvy a význam slov doplnit. K tomu však musíme vědět, co bylo předtím a potom. Kdo to komu řekl a proč. Je třeba si umět představit, co si lidé tehdy mysleli, čeho se báli, čemu věřili a v čem je chtěl Pán Bůh změnit.

Teprve když se takto doslova ponoříme do biblického příběhu a přidáme souvislosti, které ho doprovází, dokážeme se lépe vžít do situace Mojžíše, Davida, Jeremiáše nebo Ježíšových učedníků a uvědomíme si, co jim tehdy Pán Bůh vlastně řekl a co to s nimi udělalo.

Kdo chce slyšet, co mu Pán Bůh říká dnes, musí nejprve slyšet a pochopit, co Pán Bůh říkal kdysi. Teprve pak si může začít překládat biblický příběh ne už jen z hebrejštiny do češtiny, ale z tehdejší do dnešní situace, vztahů a konfliktů. Dá to práci, ale ta námaha se vyplatí. Odměnou nám je Boží slovo, které náhle zazní aktuálně, současně, srozumitelně a nečekaně. Chce to však odvalu. Není snadné si přiznat, že zrovna my myslíme jako farizeové a nechápaví učedníci. Člověk by byl rád Davidem a porazil Goliáše, daleko blíž však míváme ke králi Saulovi, který to již dopředu viděl jako marné a prohrané.

Na biblické hodině je nejhezčí, že se toto „oživování“ biblického textu děje v rozhovoru a společně. I ten největší odborník je totiž bezradný, když si má Boží slovo promítnout do svého vlastního života. Někdy si příliš fandí, jindy se zbytečně podceňuje. Často býváme slepí, právě když jde o naše vlastní problémy a starosti. Při hledání Božího slova se mají křesťané navzájem sdílet a spolu komunikovat. Je důležité a obohacující sejit se během týdne a začít nad biblickým textem společně hovořit.

Biblická hodina nemusí být přednáška. Je to rozhovor, kdy se každý může ptát na všechno, co ho po přečtení vybraného textu napadne. Těmi otázkami je dobré začít. Jinak hrozí, že je kazatel zodpoví ještě dřív, než jsme se stačili zeptat. A to je škoda.

Pokud si člověk nepoloží otázku, většinou nepotřebuje slyšet ani odpověď. Ale toho, kdo se ptá, většinou zajímá i odpověď. A i když se odpověď někdy dlouho hledá a nebo vůbec nenajde - je lépe žít s nezodpovězenými otázkami než hotovými odpověďmi. Otázka je nadějná, hotové pravdy ubíjejí.

Už dva roky to tak na biblické hodině děláme. Čteme bibli a jeden druhého se ptáme. Co vás zaujalo? Zaskočilo? Překvapilo? I zdánlivě naivní a zbytečná otázka něco otevírá a pomáhá nám uvědomit si, co není samozřejmé.

Biblická hodina tak může být plná překvapení. Kazatel se na ni musí pečlivě připravit. Vždyť do poslední chvíle neví, na co se kdo zeptá. Ale ta nezajištěnost a údiv za to stojí. Jen tak se dostáváme o kousek dál.

Každý, kdo přijde, je pak důležitý. Už to není učitel a žáci, ale všichni se stávají spoluhráči. Kdo se ptá, nahrává. A kdo odpovídá, nahrává dalšímu. Míč běhá od jednoho k druhému a nikdo neví, kam příště poletí. Občas nám ten míč vyletí z hřiště ven. Pak nezbývá než ho vrátit zpátky do hry a začít znovu. Je třeba se držet textu.

Někdy teprve až doma člověku dojde, co všechno se před námi otevřelo. Zatímco jsme seděli a vykládali, srdce nám hořela a Boží slovo se klubalo ze skořápky.

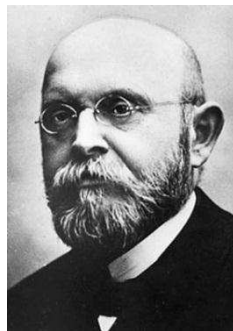
Jiří Gruber

HISTORIE

Alois Jirásek - II. část

Jirásek stal se velmi populárním. Jako spisovatel rostl. Z drobného povídkáře vyrostl ve velkého umělce.

Vyjmenujme alespoň jeho nejvýznamnější práce: Filosofská historie, Psohlavci, Staré pověsti české, Mezi proudy, Proti všem, Bratrstvo, F.L.Věk, U nás, Temno, Husitský král (nedokončeno). Napsal také několik divadelních her, např. Vojnarka, Jan Hus, Jan Žižka, Jan Roháč, D.M. Rettigová, Lucerna a jiné. V r. 1909 odešel Jirásek do penze a mohl se pak cele věnovat literární práci. Teprve v prvním roce války se mu vyplnila stará



touha a pořídil si v Hronově vilku se zahrádkou. Tam žil od jara do podzimu se svou ženou.

Za vrchol jeho díla je pokládáno "Temno", které vyšlo v prvním roce války r. 1915 k 500. výročí upálení Mistra Jana Husa. Do konce války vyšlo ve velkých nákladech ještě pětkrát, během 15 letech dosáhlo 22 vydání! Jirášek se na jeho napsání pečlivě připravoval, množství jeho výpisů z pramenů a literatury je impozantní. Kniha hlásá náboženskou a názorovou toleranci a myšlenku rovnosti všech lidí.

Jiráskovi za Temno vzdali hold i kritici, kteří ho dosud přehlíželi nebo odmítali a pochválili jen výjimečně. Tak např. Arne Novák napsal v Květech: "Jedno je nepochybně, udeřila hodina, v níž také ten, kdo Jiráška jako umělce a básníka přijímal vždy s výhradami, přimyká se k němu vděčně jako k učiteli národní energie a národní víry."

Podivuhodná změna názoru! Arne Novák, později profesor Masarykovy university v Brně, napsal o Jiráskovi urážlivý posudek do desetisvazkové sbírky "Die Literaturen des Ostens". To bylo ještě před válkou. Temno odsoudila jen katolická kritika (časopis Obnova) a dekadenti (Arnošt Procházka) v Moderní Revue. A ovšem také rakouské vládní kruhy a rakouská cenzura. Temno bylo zakázáno nakupovat pro školní knihovny, hrozila mu několikrát konfiskace. I z učebnic mělo být vymýceno české vlastenectví. To byla tzv. "čítanková aféra", která velice přispěla k tomu, že spisovatel, žijící dosud v ústraní, se stal známým na veřejnosti.

Na jaře r. 1917 vystoupili čeští spisovatelé v Manifestu, který napsal Jaroslav Kvapil, šéf činohry Národního divadla. Byl to vedle Machara Jiráskův mladší přítel. Manifest podepsalo 222 spisovatelů, na prvním místě Alois Jirášek. Šlo o "nabádavou výzvu k důstojné a mužné obhajobě národních zájmů s ohledem na příští demokratickou Evropu svéprávných a svobodných národů". Byla to výzva k českým poslancům ve Vídni, aby hájili opravdové zájmy Čechů anebo se vzdali svých mandátů.

Po tomto prvním politickém vystoupení následovalo 13. dubna 1918 druhé v Obecním domě před reprezentanty české politiky, vědy a kultury. Jirášek přečetl národní přísahu, kterou navrhl F. Soukup. Doposud byl Jirášek znám jen z fotografií, teď předstoupil před velké shromáždění v aktu politického rázu. Byla to "velkolepá a působivá manifestace podbarvená zvuky husitského chorálu. Národní přísaha vyjadřovala vůli národa žítí životem svobodným, spravovati osudy své pod vlastní svrchovaností a budovati nepoutané a volné bytí svoje, jak o to usiluje každý uvědomělý národ po všem kulturním světě." Uzavíraly ji výzvy a sliby: "...vytrváme, až pozdravíme samostatnost českého národa! Zůstávejž ratolestí rostoucí, přijdiž čas tvůj!" Očití svědci zaznamenali, že po dočtení textu Jirášek zvedl ruku k přísaze a také shromáždění v počtu asi pěti až šesti tisíců povstalo a přísahal.

O měsíc později mluvil Jirášek zase na veřejnosti při oslavách k jubileu položení základního kamene pro Národní divadlo.

Nejvíce Jiráškova obliba vzrostla v desetiletí mezi jeho 60. a 70. narozeninami (1911 – 1921). Při jeho šedesátinách se sešlo v Hronově ve slavnostním průvodu asi pět tisíc účastníků, o jeho sedmdesátinách již 60 000

osob. "Byla to slavnost přímo historická, manifestace národní", pochvalovali si místní rodáci.

Se vznikem Československé republiky 28. října 1918 přibývalo Jiráskovi úkolů, žádostí o proslovy – až se začal bránit poukazem na svůj věk a nepevné zdraví.

Prezidenta Masaryka uvítal při jeho příjezdu na nádraží 21. prosince 1918 za české spisovatele husitským pozdravem "Vítajte nám".

V letech 1918-20 byl členem Národního shromáždění, do r. 1925 senátorem za stranu národně-demokratickou. V žádném z těchto zastupitelských orgánů nevystoupil jako řečník a s mnohými projevy, které slyšel, byl nespokojen. Vystupování na veřejnosti ho unavovalo, bránil se houževnatě a občas i hořce. Zejména se nerad nechával fotografovat nebo portrétovat.

Snesla se na něho řada dalších poct. Ještě v r. 1918 mu Karlova universita udělila čestný doktorát. Bylo po něm pojmenováno gymnázium v Praze 2, turistická stezka v Orlických horách (Jirásek býval zdatný chodec), byl po něm pojmenován 30. pěší pluk ve Vysokém Mýtě, dostal bulharský řád sv. Alexandra a jugoslávský sv. Sávy.

Bolestně se však Jiráskova dotklo jednání o Nobelovu cenu, hlavně debaty v novinách a časopisech. Svému zeti Hanuši Jelínkovi napsal o tom do Paříže: "Pak ta Nobelova cena! Je to až nechutné. Jakživ jsem na ni nepomyslel."

Kampaň rozšířená kolem tohoto mezinárodního ocenění a způsob, jakým byla vedena, Jiráskovi ublížily. Znejistěl. F.X. Šalda vyslovil například pochybnosti o významu historického románu v současné době. Tvrdil, že dohrál svou dějinnou roli a národ musí hledět do budoucnosti.

Jirásek přestal po svých sedmdesátinách psát, Husitského krále již nedokončil a věnoval se péči o nové vydání svých sebraných spisů. Modernizoval jazyk jemně, ale důsledně. V r. 1930 jeho sebrané spisy čítaly 42 svazků a dosáhly celkem 357 vydání, jak uvádí Dr. Páta ve svém příspěvku "Jirásek u Ottů".

Věra Doleželová (dokončení příště)

Ferenc Liszt - 200 let od narození

V těchto dnech, konkrétně 22. října 2011, uplyne 200 let od narození Ference Liszta, který se stal jednou z největších osobností dějin světové kultury. Oslavovaný virtuos je dodnes pokládán za největšího pianistu všech dob. Neméně významný je i jako skladatel. Svoji teorií tak zvané programní hudby obohatil tvorbu zcela zásadním způsobem. Hudba, která je abstraktním uměním, je podřízena mimohudebnímu, často literárnímu obsahu. Je to revoluce, která převrací základní hodnoty. Navíc ji Liszt obohatil inovacemi harmonických a



tonálních postupů. Tím vzniká v dějinách hudby nový směr, tak zvaný novoromantismus, jehož je Liszt spolu s R. Wagnerem, H. Berliozem a B. Smetanou největším představitelem. Ve svých výbojích neustává, a na sklonku života předpovídá hudební impresionismus, píše i atonální díla, tedy dva vůdčí směry začátku XX. století. V jeho záměrech pokračuje potom B. Smetana, jehož cyklus symfonických básní *Má vlast* je snad vůbec nejvýznamnějším dílem novoromantismu.

Lisztova osobnost není docenována. Bruno Voelcker nazval svoji biografii „Liszt - Der grosse Mensch“. Pomáhal svým současníkům, například B. Smetanovi, E. Griegovi, ruským skladatelům. Zásadním způsobem se zasazoval o uznání R. Wagnera, i když ten mu v soukromém životě ublížil. Podobně pomáhal dílu R. Schumanna, vzdor kritice od Kláry Schumannové.

Zvláštní kapitolou je jeho pomoc velkým zjevům světové hudby. Jejich velká symfonická i operní díla upravoval pro klavír a prováděl na svých koncertech. V době, kdy neexistoval rozhlas, kdy nebylo mnoho orchestrů, to byla jediná účinná cesta jak seznámit veřejnost s jejich tvorbou. Takto propagoval díla Beethovena - hrával všech jeho devět symfonií, Schuberta, Wagnera a mnoha jiných. Málokterý skladatel vytvořil tolik transkripční děl jiných - upozdil svoji vlastní tvorbu, aby pomáhal.

Pomáhal i v běžném životě - obdarovával žebráky, adoptoval děti, například cikánského chlapce Jozu, židovského chlapce Carla Tausiga, zasazoval se o práva orchestrálních umělců a položil základy jejich budoucím odborovým organizacím. Podporoval vznik Goethe Stiftung ve Výmaru i Beethoven Stiftung v Bonnu s podobným humanitárním cílem. Také například věnoval profesionálním hudebníkům 10.000 marek za koncerty v severním Německu a založil tak fond na jejich podporu.

Od svého dětství chtěl být knězem. Nejblíže byl k uskutečnění svého předsevzetí v době pobytu v Římě v letech 1860 - 1865. Získal nižší svěcení, vstoupil do františkánského řádu. Žil v kláštřích Santa Franceska a Madona del Rosario. Píše svému příteli Gillemu do Jeny: „Můj pobyt v Římě není náhoda. Představuje třetí odstavec mého života.“ Věnoval se tvorbě duchovní hudby. Napsal celkem 66 skladeb, z nichž jsou nejvýznamnější oratoria Sv. Alžběta a oratorium Kristus, které vznikalo v letech 1856 - 1866. Světová premiéra byla v r. 1873 ve Výmaru. Je napsáno na texty z Vulgaty a liturgické texty. Původně příliš rozměrné dílo je zkráceno a upraveno skladatelem Zdeňkem Pololáníkem. Na letošním koncertě v Praze zazněla světová premiéra této verze.

I když žil zejména v Německu, Itálii a Francii, byl horoucím vlastencem. Mnohokrát navštívil svoji rodnou zemi. Jeho 2. uherská rapsodie je snad nejpopulárnější maďarská skladba vůbec.

Navštívil desetkrát Prahu jako pianista, dirigent i jako přítel české hudby, zejména B. Smetany. Hrál i v Brně. Napsal Slovanskou rapsodii oslavující příchod křesťanství do naší země.

Myslím si, že Liszt byl jedním z největších křesťanů v dějinách hudby i proto, že svým životem zásady víry - pomoc bližním - realizoval. Mrzí mne, že se k němu chová naše kulturní prostředí tak macešsky.

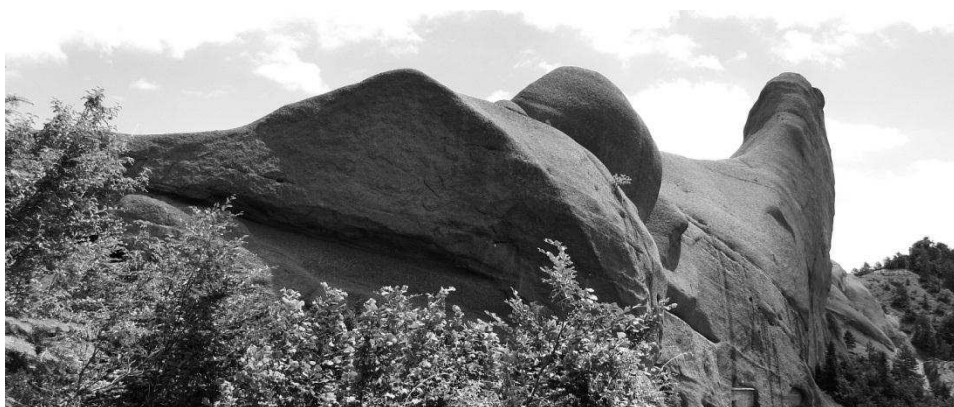
Radoslav Kvapil

Toulky po Balkánu II – východ a jih Albánie

V Naumu na jižním okraji Ochridského jezera jsme se rozloučili s Makedonií a vjeli do Albánie. Tato převážně hornatá země s necelými čtyřmi milióny obyvatel má velmi dlouhou a pohnutou historii, jejíž střípky jsme postupně poznávali. Komunistický diktátor Enver Hodža zemi se silnou křesťanskou i muslimskou tradicí prohlásil za první ateistickou zemi na světě a náboženství potlačoval, jak se dalo. Po jeho pádu se však zbylé kostely, kláštery i mešity opravují a staví se i nové. Soužití muslimské většiny (přes 60 %) a křesťanské albánské ortodoxní i římskokatolické menšiny je klidné, v mnoha městech jsme viděli kostely i mešity nedaleko od sebe. Také na hřbitovech se mísí hroby s kříži a půlměsíci.

Vydali jsme se k jihu podél řecké hranice. Za hřebenem na náhorní plošině ve výšce 850 m leží šedesátitisícové město Korçë nazývané pro své široké bulváry Paříží Albánie. Město zaujme velkým tržištěm s nejrůznějším zbožím i moderní krytou tržnicí, starou mešitou z 15. století i nově opravenou velkou katedrálou.

Po silnici rozšiřované se zahraniční podporou jedeme krokem do Voskopojë. Dnešní horská vesnice s dvěma tisíci obyvateli byla v 17. a 18. století pod názvem Moscopole vzkvétajícím čtyřicetitisícovým kulturním centrem celé oblasti s 24 ortodoxními kostely, kláštery, univerzitou, akademií umění, vlastními novinami a dalšími vymoženostmi. Nájezdy Turků završené útokem jednotek Ali Paši v roce 1788 a následný odklon obchodních cest způsobil úpadek města. Ve vesnici jsme našli několika kostelů a klášterů ve státní péči v různě zchátralém stavu, v mnohých byly vidět zbytky fresek naznačujících původní výzdobu. V lepším stavu byl nedaleký komplex kláštera skrytý v lese, dovnitř jsme se však nedostali.



Další den jsme podnikli pěší výlet do přírodního parku Bredhi Drenove, který v horách skrývá obrovské skalisko připomínající dinosaura. I toto skalisko bylo za Envera Hodži provrtáno tunely, aby sloužilo jako pevnost. Naše další cesta vedla podél řecké horské hranice divokou, jen řídkou osídlenou krajinou, přes hory-doly a soutěsky. Cestou podél řeky Vjosë nás zaujalo městečko Tepelenë svými ruinami rozsáhlého hradu nad řekou. Pomník Ali Paši Tepelénskému znázorňuje tohoto polosedícího albánského šlechtice, který začátkem 19. století v rámci osmanské říše ovládal jižní Albánii a nechal zde evropskými architekty vybudovat řadu staveb: pevnosti, hrady, mosty, mešity i akvadukt; řada z nich stojí dodnes.

Nedaleký třicetitisícový Gjirokastër u řeckých hranic je považován za nejkrásnější město jižní Albánie. Leží v širokém úrodném údolí řeky Drinos na úpatí skalnatého hřebenu s pevnostmi. Jeho staré město je zapsáno na seznamu světového dědictví UNESCO jako příklad dobře dochovaného osmanského města. Nejlepší výhled na město je z původně byzantské pevnosti nad městem, ve které je nyní vojenské muzeum. Pro město jsou charakteristické kamenné domy - pevnosti se střechami z šedobílé břidlice. Město je rodištěm diktátora Envera Hodži, který město prohlásil za město - muzeum, díky čemuž si zachovalo svůj historický vzhled. V jeho rodném domě je nyní etnografické muzeum. Druhým slavným rodákem je nejvýznamnější albánský spisovatel Ismail Kadare.

Přejíždíme horský hřeben, před námi je Jónské moře. Táboříme v letovisku Ksamil u restaurace na pláži. Před několika lety zde bylo jen několik domků rybářů, dnes je zde rozestavěné velké letovisko s promenádou. Překvapila mne řada zbořených železobetonových skeletů. Jsou to prý stavby bez povolení, které vojáci odstřelili. Nevím však, kdo odstraní ty hromady betonových úlomků propletených železem. Jako boj proti stavbám načerno je to však nástroj účinný.



Dosud jsem se nezmínil o bunkrech, s kterými jsme se setkávali po celé Albánii. Jsou to hlavně malé prefabrikované železobetonové bunkry ve tvaru válce (o vnitřním průměru asi metr) zapuštěné v zemi a přikryté kulovitou betonovou střechou jako klobouk hříbků. Je jich po celé zemi několik stovek tisíc. Byly stavěny v době, kdy se Enver Hodža rozkmoťil nejen s jugoslávskými komunisty, ale i sověty a maoisty a rozhodl se bránit zemi proti celému světu. Podél pobřeží je to obvykle trojice bunkříků – do každého se vejde jeden obránce – spojených úzkou chodbičkou. Těžko si lze představit, kolik betonu a oceli na to bylo spotřebováno a co vše rozumnějšího by se místo toho dalo postavit. Střechy některých jsou pomalovány, také náš zájezd jeden z nich takto vyzdobil.

Velmi silný dojem na mne udělal výlet do sousedního Butrintu u řeckých hranic. Tato nejvýznamnější historická památka Albánie je také zapsaná na seznam UNESCO. Kvůli své výhodné poloze poloostrova vybíhajícího do brakického jezera u průlivu spojujícího toto jezero s mořem bylo místo souvisle osídleno už od starověku. Podle Vergilia město založili Trójané, když syn poraženého krále Priama sem dovedl uprchlíky z dobyté a vypálené Tróje. Legenda sice není doložena, jisté však je, že město bylo osídleno v 6. století před Kristem Řeky z Korfu, později bylo dobyto Římany a Byzantinci. Nájezdy barbarů a Normanů a zemětřesení způsobilo úpadek města ve 14. století, po Benátčanech poslední opevnění vystavěl Ali Paša. Díky blátu a husté vegetaci místo zůstalo neporušeno, vykopávky začaly až ve 20. století. Vcházíme do řeckého města, před námi je agora a zachovalé řecké divadlo pro 1 500 diváků. Z římské doby jsou zde odkryty základy lázní, chrámů a paláců. Z 6. století je zde baptisterium s barevnou mozaikou zvířat a ptáků a velká bazilika. Přístup od jezera vedl zdobenou Lví branou v hradbě z kyklopského zdiva. Na vrcholu pahorku stojí vlastní Akropole, její dnešní podoba je z doby Benátčanů. Dnes je pěkně upravena a hostí muzeum s archeologickými nálezy. Podle obrázků se snažíme představit si, jak místo vypadalo v antické době, kdy bylo město plné paláců, z hor sem vedl akvadukt a v přístavu kotvily obchodní lodě z celého tehdejšího světa.

Po návratu si užíváme průzračně čisté moře. Majitelé restaurace pro nás připravili k večeři místní rybí specialitu, slunce zapadá nad blízkým řeckým ostrovem Korfu a barví vše na červeno, v noci je slyšet a vidět trajekt plující z Řecka do Itálie. Zítra se vydáme podél pobřeží k severu.

Jan Franců

LIDÉ VE SBORU

Brno I

1.11.	Věra Chlupová	50 let
2.11.	Antonín Lerch	60 let
3.11.	Vlastimila Kejdušová	88 let
6.11.	Vladimír Dočkal	50 let
6.11.	Jitka Hrbáčková	50 let
7.11.	Michaela Rudolecká	20 let
11.11.	Eva Šimková	80 let
16.11.	Kornelie Křehlíková	83 let
16.11.	Jiří Setínský	60 let
18.11.	Miloslav Kužela	85 let
24.11.	Pavel Vlček	75 let
27.11.	Věra Kovářová	81 let
29.11.	Josef Macocha	77 let
30.11.	Milada Kelblová	89 let

Brno II

3. 11.	Jana Vláčilová	77 let
4. 11.	Ludvík Janča	60 let
5. 11.	Vladimír Křiška	70 let
9. 11.	Vratislav Mika	81 let
10. 11.	Jiřina Folwarczná	84 let
11. 11.	Vlastimila Petráňová	91 let
11. 11.	Blahoslav Váňa	86 let
11. 11.	Libuše Pokorná	86 let
11. 11.	Miroslav Břenek	81 let
13. 11.	Drahomíra Kafková	77 let
14. 11.	Miluše Lahodová	70 let
15. 11.	Miloslav Koutný	87 let
19. 11.	Milada Wurmová	89 let
20. 11.	Blanka Matyášová	88 let
21. 11.	Bohuslava Krystíková	91 let
24. 11.	Marta Jakubcová	70 let

pokřtěni byli:

- 2.10. Alžběta Brídová, nar. 2011
- 2.11. Vít Ondra, nar. 2010

oddáni byli:

- 24.9. Martin Petráš a Viera Hudečková
- 30.9. David Hammacher a Eva Blažková

**Tomu, který působením své moci mezi námi
může učinit nade všechno víc,
než zač prosíme a co si dovedeme představit,
jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši
po všechna pokolení na věky věků.**

Ef 3,20n

ZE SBORU BRNO - ŽIDENICE

Židenický sbor uskutečnil v sobotu 1. října, zhruba po roce, svůj druhý autobusový zájezd za poznáváním tolerančních modliteben Vysočiny. Odborným výkladem nás provázel bratr Marek Fajman a sestra Marta Procházková, kteří nám připravili též i písemný informační leták o plánované trase a historii vzniku navštívených modliteben. Bratr Fajman nám též před

každou zastávkou řekl pár dalších informací, z nichž je k zapamatování, že první stavby tolerančních modliteben nesměly mít věž a také vstupní dveře místo od silnice musely být od polí (zřejmě proto, aby množství účastníků neinspirovalo další katolíky k přestupům).

Bylo krásné teplé počasí, a tak projížďka Vysočinou s dalekými výhledy skýtala scenérie, které mnozí z nás znají jen z barevných kalendářů. Nezlobili jsme se proto ani na mladého řidiče, který si z neznalosti trasy cestu do naší první zastávky v Sázavě trochu prodloužil. (V době mobilních telefonů lze dobu příjezdu operativně oznámit, a o to se dobře starala naše paní farářka Romana Špačková.) Při návštěvě každého kostela nás tudíž někdo očekával a o kostele, či modlitebně, sdělil pár informací. V Sázavě jsme tak měli možnost vidět a slyšet faráře Petra Galluse, v Daňkovicích se nás ujala starší členka sboru a kromě úhledné a vymalované modlitebny s renovovanými původními texty Otčenáše a Kréda na zdech nás provedla i po sborovém domě s malým muzeem. Někteří členové zájezdu našli zalíbení v dřevěných kališích a ke své radosti si je mohli zakoupit. Téměř v pravé poledne jsme dorazili do Nového Města. Čas do další návštěvy evangelického kostela byl stanoven na 13 hodin, a tak přestávku využili někteří k procházce po historickém městě, avšak většina hledala restauraci, abychom se občerstvili (správně jsme odtušili, že ty tam jsou doby, kdy hlášenému zájezdu je připraveno aspoň něco k pití, a tak jsme v navštívených sborech vzali zavděk aspoň funkčním WC).

Evangelický kostel v Novém Městě nás ohromil svou velikostí a novotou barev a nátěrů. Má statut kulturní památky a tak, jak sdělil přítomný bratr kostelník, většinu oprav hradil stát. Nestihla jsem se zeptat, jak se mu sbor za to odvděčuje, ale patrně se tam pořádají též koncerty a jiné akce. Na farské zahradě jsme mohli obdivovat důvtipné pestrobarevné prolézačky pro děti, a tak lze předpokládat, že na nich ve všední dny svorně prolézají i děti jinověrců a bezvěrců.

Ve Veselí nám půvabný kostelík s hřbitovem ukázal bratr jáhen Litomiský. Ten nás také pozval na faru, a ač žije sám, umožnil nám si ve sborové kuchyňce samoobslužně uvařit kávičku na povzbuzení.

Poslední zastávka byla ve sboru v Prosetíně. I tam jsme obdivovali renovovaný kostel a vyslechli informace bratra faráře Coufala a kurátora sboru. S chutí jsme si na závěr zazpívali za doprovodu naší skvělé varhanice M. Kubelové píseň „Mocný Bože při Kristovu“. Na hřbitově za kostelem nám historička Marta Procházková u jednoho hrobu vysvětlila a ukázala tzv. kříž – nekříž, což je vtipný název pro náhradu klasického kříže litinovým prvkem, který má svislou tyč s jednou nebo dvěma oválnými destičkami pro nápis a s řadou kovových ornamentů. Je to z doby, kdy naši protestantští předchůdci vášnivě odmítali symbol kříže.

Myslím, že většina z nás si uvědomila, jak je dobře, že tyto postoje jsou již minulostí a dřevěný kříž v blízkosti stolu Páně je opět, coby všekřesťanský symbol, v mnoha našich modlitebnách a kostelích.

Všechny kostely a modlitebny, které jsme shlédli letos i vloni, byly po nákladných opravách v nadprůměrně dobrém technickém stavu. Ve všech je dost místa pro naše rodiny a příbuzné při zimních či letních toulkách Vysočinou...

Jana Slámová

P.S. Odborný popis vzniku protestantských náhrobků uvedla historička Marta Procházková v samostatném článku.

BUDE

Klub otevřených dveří

Milé maminky, zveme vás do Klubu otevřených dveří. Scházíme se na faře na Opletalově 6 v 10 hodin 1. a 3. čtvrtky v měsíci (není-li uvedeno jinak). Pro děti je připraven malý prográmk a poté hraní (zpravidla s „půjčovací babičkou“ na hlídání).

V listopadu a prosinci připravujeme tato témata:

- 3.11. Biblické tance s Ivou Smetanovou
- 10.11. O skautingu s Kristinou Malachovou
- 1.12. Tvoření ze slámy se Zorkou Rýparovou
- 15.12. Vánoční povídání – Jak prožíváte Vánoce s dětmi (a s Pánem Bohem!)

Těšíme se na vás i na vaše děti.

Iva Oukropcová

Kavárnička v listopadu

- 2.11. Promítání – bratr Jan Franců
- 9.11. Konzervatoř
- 16.11. Horňácko – sestra Věra Bednářová
- 23.11. Pel-mel
- 30.11. Vyprávění – bratr farář Jan Pokorný

Brněnský ekumenický sbor

Teprve před nedlouhou dobou si přestal říkat „sboreček“ a bylo věru na čase, neboť zakrátko oslaví své 25. narozeniny. Srdečně zve k této oslavě – provede ji zpěvem v Blahoslavově domě v neděli 6. listopadu v 16 hodin.

Listopadové hudební nešpory

Konají se v neděli 6. listopadu 2011 v 19.30 hodin v Červeném kostele v Brně. Účinkuje: Janáčkovovo kvarteto (Miloš Vacek, Vítězslav Zavadilík - housle, Jan Řezníček - viola, Břetislav Vybíral - violoncello). Program: L. van Beethoven, B. Smetana. Biblické zamyšlení: Mgr. Štěpán Hájek. Dobrovolné vstupné bude věnováno občanskému sdružení Naděje v Brně. Projekt se koná za finanční podpory Jihomoravského kraje a statutárního města Brna. Partnerem akce je OSA. Pořádají a zvou sbory ČCE Brno I a Brno - Husovice.

ZE STARŠOVSTVA

Brno I

Staršovstvo na říjnové schůzi vyjádřilo spokojenost s většinou proběhlých akcí, na kterých se sbor podílel. Patřila mezi ně především návštěva z partnerského sboru v Basileji a ordinace nových kazatelů, mezi nimiž byla i členka našeho sboru Kateřina Rybáriková. Zvolili jsme nové zástupce sboru na konvent, kterými se kromě bratra kurátora stali bratři Ryšavý, Navrátil a Zukal.

Bratr farář referoval o přípravě ekumenické bohoslužby, jejímž hostem bude patriarcha CČSH Tomáš Butta, bratr kurátor nás seznámil s plány zájezdu Cantate Domino do Jindřichova Hradce a sestra farářka referovala o spolupráci na oslavách 20. výročí Evangelické akademie. Staršovstvo vyslechlo zprávu o přípravě šestého ročníku kurzů Alfa, setkávání mládeže a přípravě konfirmandů.

Staršovstvo dále schválilo zhotovení nové skříňky na ozvučovací zařízení do sálu, bylo informováno o probíhající stavbě nového plotu před Betlémským kostelem a rozhodlo o možnosti pronájmu sborového sálu pro dvě konkrétní akce. Stavební komise má za úkol zajistit zhotovení nových parapetů na Joštově ulici (stávající byly ukradeny a poničeny vandaly) a zajistit lepší větrání ve sklepních místnostech. Na příští schůzi bude předložen návrh na zřízení WC v Červeném kostele. Jednali jsme také o mnoha dalších jednotlivostech, takže schůze se nakonec protáhla až do půl desáté.

Jiří Gruber

Brno II

Volba zástupců sboru na seniorátní konvent a rozhovor o návrzích změn církevního zřízení si vyžádaly nezbytný čas, ačkoli program říjnové schůze byl i bez nich hodně rozsáhlý. - - Na základě dosavadních rozhovorů a průzkumu mínění mezi účastníky služeb Božích staršovstvo rozhodlo doporučit, aby

účastníci služeb Božích nevstávali k přímělné modlitbě a k závěrečné písni. -
- S budoucí farářkou sboru Alexandrou Hauserovou jsme dohodli, že ještě před nástupem do plnočasové kazatelské práce vykoná pro sbor některé služby. - - Staršovstvo vyslechlo zprávy o setkáních se sbory v Apeldoornu a ve Vídni. - - Hospodaření sboru odpovídá dobrým očekáváním vyjádřeným ve schváleném rozpočtu – znovu je nutné zdůraznit, že to není samozřejmé, nýbrž jde zejména také o výsledek účinné pozornosti mnoha sester a bratrů. -
- V Blahoslavově domě vystoupí 6. listopadu Brněnský ekumenický sbor, v adventu a v lednu očekáváme další hosty.

Jaroslav Vítek

Brno - Židenice

V úvodu zářijové schůze staršovstvo poděkovalo bratru faráři a bratru kurátorovi za jejich právě dvacetiletou službu ve sboru. — Z našeho programu v letních měsících jsme se vrátili k velmi vyvedené sborové neděli a také k sborové rekreaci na Blažkově. — Potvrdili jsme vybraná témata a hosty pro podzimní páteční setkání sboru. S ohledem na velký ohlas loňského výletu jsme i letos naplánovali sborovou exkurzi po tolerančních modlitebnách Vysočiny (tentokrát její severní části) pod vedením Marka Fajmana. — Náš sbor po mnoho let přispíval na studium Praveena Halabhavi z Indie. Protože je nyní o jeho studium již postaráno, staršovstvo rozhodlo přispívat i nadále dětem a studentům se sociálně slabým zázemím, tentokrát však prostřednictvím nově vzniklého nadačního fondu Ester. — Staršovstvo znovu projednalo plán oprav, z nichž největší investicí bude obnovení fasády na jižní straně kostela.

Na své další schůzi 12. října jsme se věnovali zejména přípravě programu ve sboru do konce roku. Pozvání jsou zajímaví hosté pro pravidelná páteční sborová setkání, připravuje se výstava naivních obrazů Jany Pilgrové, divadelní představení Oskar a růžová paní (6. 11. v 17.00 hod.) a adventní koncert spojený s dobročinným prodejem domácích výrobků a pochutin (27. 11.) v 15.00 hod.), mám-li zmínit alespoň některé body. — Sborový výlet po Vysočině se zase po roce velmi vydařil, takže není pochyb o tom, že nejpozději za rok se opět někam vypravíme. Zájem předčil naše očekávání a objednaný autobus byl zcela zaplněn. — Staršovstvo zvolilo své zástupce do 40. konventu našeho seniorátu. — Protože loni jsme změnili dodavatele elektřiny a po roce lze říci, že se nám změna finančně vyplatila, staršovstvo rozhodlo, že v nejbližší době změníme rovněž dodavatele plynu.

L. Švanda

TÝDEN VE SBORU

Brno I

Po – Pá 9-12, St 15-17

Pondělí:

18:30 staršovstvo 14.11.

Úterý:

15:00 DD Věstonická
17:00 dětský klub
17:00 náboženství
19:00 přípravka NŠ

Středa:

13:00 Diakonie
15:00 kavárnička
16:00 konfirmandi
18: 00 kurz Alfa
19:00 mládež (2,16 a 30)

Čtvrtek:

10:00 klub otevřených
dveří (3. a 10.11.)
17:00 biblická hodina

Pátek:

18:30 pěvecký sbor

Neděle:

10:00 nedělní škola
11:00 setkání na faře

Brno II

Po – Pá 8.30-11.30

Pondělí:

18:30 staršovstvo 14.11.

Úterý:

19:30 setkání střední
generace

Středa:

13:00 Diakonie Hrnčířská
(čtrnáctidenně)
18:00 biblická hodina
19:15 mládež

Čtvrtek:

15:30 konfirmandi
16:00 vyučování dětí
17:00 dorost
19:00 mladý divadelní
spolek

Sobota:

9:30 DD Kociánka
5.11.; 19.11.

Neděle:

9:00 nedělní škola
10:00 setkání
v Blahoslavově domě

Brno – Husovice

Středa:

18:30 mládež

Čtvrtek:

19:00 biblická hodina
20:00 staršovstvo 10.11.

Pátek:

15:30 Husovičtí vřeštani

Neděle:

9:00 nedělní škola
10:00 setkání na faře
18:00 Desert 13.11.

Brno – Židenice

Úterý:

16:30 BH pro děti
19:00 starší mládež

Středa:

17:00 konfirmandi
19:00 BH Blansko
19:00 staršovstvo 9.11.
19:00 modlitba se zpěvy
z Taizé 16.11.

Čtvrtek:

17:30 mladší mládež
19:30 biblická hodina

Pátek:

20:00 setkání sboru
25.11. host
Ondřej Macek

Neděle:

9:00 nedělní škola
10:00 setkání
v modlitebně
18:30 pěvecký sbor

Brno I**Brno II****Brno – Husovice****Brno – Židenice****6.11. 20. neděle po sv. Trojici**

BK Jiří Gruber
sál Opletalova Jiří Gruber
bigbeatové bohoslužby
Rch Olga Tydlitátová
ČK 19:30 Štěpán Hájek
nešpory

BD Ondřej Kolář
Kuř Jaroslav Vítek
Tiš 13:45 Jaroslav Vítek
BD 16:00 nešpor

Hu Štěpán Hájek

ČK 19:30 Štěpán Hájek
nešpory

Žd Pavel Kašpar, křest, VP
Bl Pavel Kašpar, VP

13.11. předposlední v cír. roce

BK Olga Tydlitátová
ČK Olga Tydlitátová

BD Jaroslav Vítek
Tiš 10:30 Ondřej Kolář

Hu Štěpán Hájek

Žd Romana Špačková
Bl Romana Špačková

20.11. poslední v cír. roce

BK Jiří Gruber
ČK Jiří Gruber
Rch Jiří Gruber

BD Ondřej Kolář
Tiš 10:30 Jaroslav Vítek

Hu Marta Židková
Ma Marta Židková

Žd Pavel Kašpar
Bl Pavel Kašpar

27.11. 1. adventní

BK Olga Tydlitátová, VP
ČK Olga Tydlitátová, VP
sál Opl. 14:00 adventní

BD Jaroslav Vítek, VP
Tiš 10:30 Alexandra
Hauserová, VP

Hu Štěpán Hájek, VP

Žd Pavel Kašpar, VP
Bl Pavel Kašpar, VP
Žd 15:00 adventní koncert,
dárkování

4.12. 2. adventní

BK Jiří Gruber
ČK Jiří Gruber
Rch Jiří Gruber

BD Joel Ruml
BD 14:30 sborové odpoledne

Hu

Žd Pavel Kašpar, VP
Bl Pavel Kašpar, VP

BK: Betlémský kostel v 8:30
ČK: Červený kostel v 10:00
Rch: Rychmanov v 14:15

BD: Blahoslavův dům v 9:00
Kuř: Kuřim v 10:00
Tiš: Tišnov

Hu: Netušilova 26 v 9:00
Ma: Maloměřice, Borky 7
DDS v 10:30

Žd: Židenice v 9:00
Bl: Blansko v 14:00